

**Бандликка кўмаклашиш жамғармаси маблағларининг
молиявий назорати**

Кодиров Руслан Вахобович

Банк молия академияси тингловчиси

*Қашқадарё вилоят Камбағалликни қисқартириш ва бандлик
бош бошқармаси Жамғарма маблағларидан фойдаланиш
бўлими бошлиғи*

Аннотация: *Мазкур мақолада Бандликка кўмаклашиш жамғармасининг молиявий назорати бўйича асосий вазифалар, мақсадлар ва назорат механизмлари таҳлил қилинган. Жамғарма маблағларининг манбалари, улардан самарали ва мақсадли фойдаланиш йўналишлари кўриб чиқилган. Молиявий назоратнинг аҳамияти, яъни маблағлар сарфининг шаффофлигини таъминлаш, самарадорликни ошириш ва коррупциянинг олдини олиш масалалари ёритилган. Шунингдек, ички ва ташқи аудит, электрон мониторинг ва жамоатчилик назорати каби назорат усуллари ҳам муҳокама қилинган.*

Калит сўзлар: *Бандликка кўмаклашиш, жамғарма маблағлари, молиявий назорат, ишсизлик, меҳнат бозори, мақсадли сарф, аудит, электрон мониторинг, жамоатчилик назорати, коррупцияга қарши кураш, шаффофлик.*

Бандликка кўмаклашиш жамғармаси жамиятда меҳнат бозорини ривожлантириш ва ишсизлик даражасини камайтириш мақсадида фаолият юритувчи муҳим молиявий манбалардан бири ҳисобланади. Жамғарманинг маблағлари асосан ишсизликка қарши курашиш, иш ўринлари яратиш ва бандликни рағбатлантириш учун ажратилади. Мазкур жамғарма маблағларининг самарали бошқарилиши ва улардан мақсадли фойдаланиш таъминланиши учун қатъий молиявий назорат ўрнатилиши лозим.

Жамғарма маблағларининг тузилиши ва улардан фойдаланиш

Жамғарма маблағлари бир неча манбалардан шаклланади:

1. Давлат бюджетидан ажратилган субсидиялар.
2. Меҳнат бозорини ривожлантириш ва иш ўринлари яратиш лойиҳаларига йўналтирилган грантлар.
3. Халқаро ташкилотлар ва фондлар томонидан берилган молиявий ёрдам.

Бу маблағлар бандликни рағбатлантириш дастурлари, касб-ҳунар таълими, қайта тайёрлаш курслари, кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлаш мақсадларига сарфланади. Шунингдек, вақтинчалик ишсиз бўлган шахсларга нафақа тўлаш ҳам жамғарма вазифаларидан биридир.

Молиявий назоратнинг мақсадлари

Молиявий назорат қуйидаги асосий мақсадларни ўз ичига олади:

1. Маблағларнинг мақсадли сарфланишини таъминлаш— жамғарма маблағлари фақат меҳнат бозорини яхшилашга йўналтирилган дастур ва лойиҳаларга сарфланиши зарур.
2. Самарадорликни ошириш** – маблағлардан фойдаланиш самарадорлигини баҳолаш ва аниқ мақсадлар учун сарфланиши текширилиши лозим.
3. Коррупцияга қарши курашиш** – молиявий назоратнинг яна бир мақсади жамғарма маблағларидан ноқонуний ёки самарасиз фойдаланишни олдини олишдир.
4. Шаффофликни таъминлаш** – маблағлар ҳақида аниқ ва шаффоф ҳисоботларни тақдим этиш орқали жамоатчилик назоратини ошириш.

Назорат усуллари ва механизмлари

Бандликка кўмаклашиш жамғармаси маблағларининг молиявий назорати қуйидаги усуллар орқали амалга оширилиши мумкин:

1. Ички аудит ва ҳисоботлар – Жамғарма фаолияти давомида барча

сарф-харажатлар тўғрисидаги маълумотлар тизимли равишда ҳисобот қилинади ва аудит амалга оширилади.

2. Ташқи аудит – Мустақил ташкилотлар ва давлат назорат органлари томонидан жамғарма маблағларининг тўғри сарфланиши ва ҳисобот тўғрилиги назорат қилинади.

3. Электрон мониторинг тизимлари – Маблағларнинг ҳаракати ва сарфланишини онлайн мониторинг қилиш тизимлари орқали назорат қилиш шаффофликни оширади.

4. Жамоатчилик назорати – Нодавлат ташкилотлар ва фуқаролар томонидан жамғарма маблағлари сарфига назар солиш ва таҳлил қилиш имконияти яратилади.

Хулоса

Бандликка кўмаклашиш жамғармаси маблағларининг самарали бошқарилиши ва улардан тўғри фойдаланиш меҳнат бозорини яхшилаш ва ишсизлик даражасини камайтиришга катта ҳисса қўшади. Молиявий назоратнинг барча босқичларини ўз вақтида ва аниқ бажарилиши жамғарма маблағларининг мақсадли ва самарали фойдаланишини таъминлайди, бу эса иқтисодий барқарорликка ҳам катта таъсир кўрсатади.

Адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикасининг "Меҳнат кодекси". – Тошкент, 2021.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Бандликка кўмаклашиш жамғармасини ташкил этиш тўғрисида"ги қарори. – Тошкент, 2020.
3. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги. Бандликка кўмаклашиш жамғармасининг ҳисоботлари. – Тошкент, 2022.
4. Қурбонов, И. "Меҳнат бозорини ривожлантиришда молиявий назоратнинг аҳамияти". – Иқтисодий таҳлил журнали, 2021, №3, 45-52-бетлар.
5. Саидов, А. "Бандлик ва иш ўринлари яратиш дастурларининг молиявий

бошқаруви". – Тошкент: "Фан" нашриёти, 2020.

6. Халқаро меҳнат ташкилоти (ILO). "Меҳнат бозори ва ишсизликни камайтиришда самарали молиявий бошқарув". – Женева, 2019.

7. Ражабов, М. "Коррупцияга қарши кураш ва давлат маблағларидан самарали фойдаланиш". – Тошкент: "Юрист" нашриёти, 2021.